

Återkallelse av uppehållstillstånd som
har meddelats av Regeringskansliet

Innehåll

1	Promemorians huvudsakliga innehåll	5
2	Författningsförslag.....	7
2.1	Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)	7
2.2	Förslag till förordning om ändring i utlänningsförordningen (2006:97).....	9
3	Uppehållstillstånd som meddelas av Regeringskansliet	11
3.1	Regeringskansliets rätt att meddela beslut om uppehållstillstånd	11
3.2	Uppehållstillstånd för personer med anknytning till utländska beskickningar och karriärkonsulat.....	12
3.3	Uppehållstillstånd för personer med anknytning till internationella organ.....	14
4	Återkallelse av uppehållstillstånd	17
4.1	Återkallelse av uppehållstillstånd enligt utlänningslagen	17
4.2	Problem som kan uppstå med anledning av Regeringskansliets begränsade möjligheter att återkalla uppehållstillstånd	17
5	Nya bestämmelser om uppehållstillstånd som meddelas av Regeringskansliet	19
5.1	Ett nytt bemyndigande i utlänningslagen.....	19

5.2	Ny bestämmelse i utlänningsförordningen om beviljande av uppehållstillstånd för personer med anknytning till internationella organ.....	21
5.3	Ny bestämmelse i utlänningsförordningen om återkallelse av uppehållstillstånd när förutsättningarna för att bevilja uppehållstillstånd inte längre är uppfyllda	22
5.4	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	24
6	Konsekvenser	25
7	Författningskommentar	27

1 Promemorians huvudsakliga innehåll

Denna promemoria, som har upprättats inom Regeringskansliet (Utrikesdepartementet), innehåller förslag på nya bestämmelser om de uppehållstillstånd som Regeringskansliet beviljar för personer med anknytning till utländska beskickningar, karriärkonsulat och internationella organ. I promemorian föreslås en ny bestämmelse i utlänningslagen (2005:716) om att regeringen har rätt att meddela föreskrifter om förutsättningarna för att bevilja och återkalla uppehållstillstånd som meddelas för sådana personer.

En ny bestämmelse i utlänningsförordningen (2006:97) föreslås också om beviljande av uppehållstillstånd för personer med anknytning till internationella organ. Det föreslås vidare en förordningsändring som medför en möjlighet att återkalla uppehållstillstånd för personer med anknytning till utländska beskickningar, karriärkonsulat och internationella organ om förutsättningarna för att bevilja uppehållstillstånden inte längre är uppfyllda.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

2 Författningsförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Häri genom föreskrivs att 2 kap. 10 § utlänningslagen (2005:716) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap. 10 §

Bestämmelserna om krav på pass, visering, uppehållstillstånd och arbetstillstånd tillämpas inte för

1. diplomatiska tjänstemän och avlönade konsulära tjänstemän som är anställda i Sverige av främmande stater samt deras familjer och deras anställda, och

2. främmande staters kurirer.

Regeringen får meddela föreskrifter om att bestämmelserna om krav på pass, visering, uppehållstillstånd och arbetstillstånd gäller i viss utsträckning för de personer som anges i första stycket.

I fråga om andra utlänningar som är berättigade till förmåner enligt lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall ska de inskränkningar iakttagas som följer av den lagen.

I fråga om andra utlänningar som är berättigade till förmåner enligt lagen (1976:661) om

Regeringen får meddela föreskrifter om

immunitet och privilegier i vissa fall skall de inskränkningar iakttas som följer av den lagen.

1. att bestämmelserna om krav på pass, visering, uppehållstillstånd och arbetstillstånd gäller i viss utsträckning för de personer som anges i första stycket, och

2. förutsättningar för att bevilja och återkalla uppehållstillstånd för sådana utläningar som avses i första och andra styckena.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.

2.2 Förslag till förordning om ändring i utlänningsförordningen (2006:97)

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 19 § utlänningsförordningen (2006:97) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap. 19 §

Diplomatiska tjänstemän och avlönade konsulära tjänstemän samt deras familjer och betjäning får beviljas uppehållstillstånd under den tid som tjänstemannen är anställd vid en främmande stats beskickning eller konsulat i Sverige.

Utlänningar och deras familjer får beviljas uppehållstillstånd under den tid som utlänningen är anställd eller utför uppdrag i Sverige vid ett av de internationella organ som omfattas av 1 eller 4 § lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

Uppehållstillståndet får återkallas om förutsättningarna för att bevilja uppehållstillståndet inte längre är uppfyllda.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2022.

3 Uppehållstillstånd som meddelas av Regeringskansliet

3.1 Regeringskansliets rätt att meddela beslut om uppehållstillstånd

Regeringskansliet har, enligt 5 kap. 20 § tredje stycket utlänningslagen (2005:716), rätt att meddela beslut om uppehållstillstånd.

Möjligheten för Regeringskansliet att meddela beslut om uppehållstillstånd infördes genom 1989 års utlänningslag (1989:529) vilken angav att Utrikesdepartementet fick meddela uppehållstillstånd inom departementets ansvarsområde. Avsikten var att denna möjlighet skulle användas främst för personer med diplomatisk anknytning eller med anknytning till internationella organ (se prop. 1988/89:86 s. 60). Regeringen ansåg att det var lämpligast att Utrikesdepartementet var den instans som meddelade tillstånd att uppehålla sig i Sverige för personer med sådan anknytning. Det ansågs vidare ligga i sakens natur att sådana tillstånd regelmässigt var tidsbegränsade (se a. prop. s. 151).

Av 8 kap. 13 § utlänningsförordningen (2006:97) framgår att Regeringskansliet har rätt att meddela verkställighetsföreskrifter i fråga om ärenden om uppehållstillstånd som handläggs av Regeringskansliet. Sådana föreskrifter har meddelats i form av Regeringskansliets föreskrifter (UF 2012:1) om handläggning av ärenden om visering och uppehållstillstånd för diplomater m.fl. Enligt 2 § föreskrifterna handläggs ärenden om uppehållstillstånd inom Regeringskansliet av enheten Protokoll i Utrikesdepartementet.

I sammanhanget kan också nämnas att Regeringskansliet, enligt 21 § andra stycket förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet, beslutar i frågor om underrättelse till sändande

stat att personal vid utländska beskickningar och konsulat är personan grata eller inte önskvärda. Även sådana frågor handläggs inom Regeringskansliet av Protokollet i Utrikesdepartementet (66 § Regeringskansliets föreskrifter [UF 2019:3] med arbetsordning för Utrikesdepartementet).

3.2 Uppehållstillstånd för personer med anknytning till utländska beskickningar och karriärkonsulat

Frågor rörande personal vid utländska beskickningar och karriärkonsulat regleras inom folkrätten av Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser från 1961 respektive av Wienkonventionen om konsulära förbindelser från 1963. Sverige ratificerade Wienkonventionerna 1966 (SÖ 1967:1) respektive 1974 (SÖ 1974:10) och har inkorporerat dem i svensk rätt genom 2 och 3 §§ lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser saknar uttryckliga bestämmelser om uppehållstillstånd för beskickningspersonal. Enligt artikel 46 (1) i Wienkonventionen om konsulära förbindelser gäller dock att konsulter och konsulat tjänstemän samt medlemmar av deras familjer som tillhör deras hushåll ska vara befriade från alla skyldigheter enligt gällande lagar och förordningar i den mottagande staten i fråga om uppehållstillstånd. Enligt artikel 46 (2) är denna befrielse inte tillämplig på konsulat tjänstemän som inte är fast anställda i den sändande statens tjänst eller som utövar enskild förvärvsverksamhet i den mottagande staten. Detsamma gäller medlem av hans eller hennes familj.

Det framgår av båda Wienkonventionerna att den mottagande staten när som helst och utan att behöva redovisa några skäl får förklara personal vid beskickningar eller karriärkonsulat personan grata eller icke önskvärda. Den sändande staten ska i sådana fall antingen återkalla vederbörande eller entlediga honom eller henne från tjänsten vid beskickningen eller konsulatet. Följer inte den sändande staten sina förpliktelser med anledning av en sådan förklaring, kan den mottagande staten upphöra att betrakta personen som medlem av beskicknings- eller konsulatpersonalen

(artikel 9 i Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser och artikel 23 i Wienkonventionen om konsulära förbindelser).

I svensk utlänningslagstiftning har personal vid utländska beskickningar och karriärkonsulat sedan länge omfattats av särskilda bestämmelser. Redan 1927 års lag (1927:333) om utlännings rätt att här i riket vistas var endast tillämplig på diplomatiska och avlönade konsulära tjänstemän samt deras familjer och betjäning i den mån Konungen förordnade. Skälen till denna ordning var att deras tillvaro styrdes av avtal och internationella sedvänjor (se prop. 1927:198 s. 72). Motsvarande bestämmelse har även funnits i senare utlänningslagar.

Några sakliga förändringar i utlänningslagstiftningen ansågs inte nödvändiga till följd av Sveriges tillträde till Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser eller Wienkonventionen om konsulära förbindelser (se prop. 1966:148 och prop. 1973:172).

I dag gäller enligt 2 kap. 10 § första stycket utlänningslagen att bestämmelserna om bl.a. krav på uppehållstillstånd inte tillämpas för diplomatiska tjänstemän och avlönade konsulära tjänstemän som är anställda i Sverige av främmande stater samt deras familjer och deras anställda. Detsamma gäller främmande staters kurirer.

Regeringen får dock, enligt 2 kap. 10 § andra stycket utlänningslagen, meddela föreskrifter om att bestämmelserna om krav på bl.a. uppehållstillstånd gäller i viss utsträckning för de personer som anges i första stycket.

Av 4 kap. 19 § utlänningsförordningen framgår att diplomatiska tjänstemän och avlönade konsulära tjänstemän samt deras familjer och betjäning får beviljas uppehållstillstånd under den tid som tjänstemannen är anställd vid en främmande stats beskickning eller konsulat i Sverige. I enlighet med artikel 46 i Wienkonventionen om konsulära förbindelser är bestämmelsen inte utformad som att det finns ett krav på uppehållstillstånd. Det krävs inte heller några ytterligare villkor för att beviljas uppehållstillstånd utöver att personen tjänstgör vid konsulatet eller beskickningen.

Enligt 9 § första stycket Regeringskansliets föreskrifter om handläggning av ärenden om visering och uppehållstillstånd för diplomater m.fl. beslutar Regeringskansliet om uppehållstillstånd för främmande staters i Sverige stationerade beskickningsmedlemmar, konsuler och konsulattjänstemän vid karriärkonsulat, de familjemedlemmar som tillhör deras hushåll och

deras privattjänare, under den tid som tjänstemannen är stationerad vid en främmande stats beskickning eller konsulat i Sverige. Enligt 9 § tredje stycket meddelas dock inte uppehållstillstånd för personer som i egenskap av medborgare i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller familjemedlemmar till EES-medborgare har uppehållsrätt i Sverige utan krav på uppehållstillstånd.

Tidigare utfärdades vanligtvis endast vad som benämndes som UD-visering för personer vid utländska beskickningar och karriärkonsulat i stället för uppehållstillstånd (se SOU 2004:74 s. 239). Personer kunde uppehålla sig i Sverige under förhållandevis lång tid med stöd av sådana viseringar (se t.ex. förhållandena som föranledde regeringens beslut den 12 december 1996 i ärendet reg. 66–96 och Migrationsöverdomstolens dom i målet MIG 2009:33).

Numera beviljas, utöver viseringar när sådana behövs, uppehållstillstånd för personer med anknytning till utländska beskickningar och karriärkonsulat med stöd av ovan nämnda bestämmelser. Att uppehållstillstånd beviljas medför praktiska fördelar för personer med anknytning till utländska beskickningar och karriärkonsulat, exempelvis i samband med resor.

3.3 Uppehållstillstånd för personer med anknytning till internationella organ

På ett liknande sätt som för personal vid utländska beskickningar och karriärkonsulat finns folkrättsliga bestämmelser om status för personal vid internationella organ i internationella konventioner och värdlandsavtal som Sverige har tillträtt. Bestämmelserna i dessa konventioner och avtal har, i likhet med Wienkonventionerna, inkorporerats i svensk rätt genom lagen om immunitet och privilegier i vissa fall.

Enligt 4 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall har personer med anknytning till de internationella organ som anges i bilagan till den lagen immunitet och privilegier enligt vad som bestämts i stadga eller avtal som är i kraft i förhållande till Sverige.

Flera av de konventioner och avtal som anges i lagens bilaga innehåller bestämmelser om att tjänstemän vid internationella organ och deras familjemedlemmar ska vara undantagna från

invandringsrestriktioner (se bl.a. artikel V § 18 d i konventionen rörande Förenta nationernas privilegier och immuniteter [SÖ 1947:26] och artikel VI § 19 c i konventionen rörande privilegier och immunitet för Förenta nationernas fackorgan [SÖ 1951:84]).

Bestämmelserna anses dock inte utgöra hinder mot att upphållstillstånd utfärdas för tjänstemän vid internationella organ under deras tjänstgöring, så länge sådana tillstånd utfärdas kostnadsfritt och utan några särskilda begränsningar (se exempelvis Bandyopadhyay och Iwata, "Officials", i Reinisch [red.], *The Conventions on the Privileges and Immunities of the United Nations and its Specialized Agencies*, Oxford University Press, 2016, s. 355).

Inom EU-rätten finns vidare bestämmelser om status för personal vid EU:s institutioner och organ. Enligt artikel 11 (b) i protokoll (nr 7) om Europeiska unionens immunitet och privilegier ska, oberoende av statstillhörighet, tjänstemän och övriga anställda i unionen tillsammans med sina familjemedlemmar vara undantagna från bestämmelser om begränsning av invandring.

De EU-rättsliga bestämmelserna i protokoll (nr 7) omfattas inte av 4 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall utan ska tillämpas i Sverige till följd av lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen (se prop. 1994/95:46 s. 8).

Av 1 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall framgår att vad som föreskrivs om immunitet och privilegier i de bestämmelser som ska tillämpas i Sverige enligt lagen med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen eller i lagen om immunitet och privilegier i vissa fall, ska gälla trots bestämmelser i andra författningar.

Enligt 2 kap. 10 § tredje stycket utlänningslagen ska i fråga om andra utlännningar än de som avses i första stycket som är berättigade till förmåner enligt lagen om immunitet och privilegier i vissa fall de inskränkningar iakttas som följer av den lagen. Motsvarande bestämmelse har funnits i tidigare utlänningslagar. I 69 § tredje stycket i 1954 års utlänningslag (1954:193) angavs att angående särskilda förmåner för vissa internationella organisationer gällde vad därom var stadgat. Bestämmelsen innebar en hänvisning till den då gällande 1947 års lag (1947:511) om särskilda förmåner för vissa

internationella organisationer. Enligt förarbetena var detta en erinran om att personer med uppdrag eller tjänst vid internationella organ som t.ex. FN hade immunitet och privilegier i enlighet med internationella konventioner och avtal (se prop. 1954:41 s. 119). Bestämmelserna i den numera upphävda 1947 års lag om särskilda förmåner för vissa internationella organisationer har senare införts i lagen om immunitet och privilegier i vissa fall. Utlänningslagen hänvisar därför numera istället till lagen om immunitet och privilegier i vissa fall (se prop. 1966:148 s. 18 och prop. 1975/76:205 s. 25).

Som angetts ovan har regeringens avsikt varit att Regeringskansliet ska kunna meddela uppehållstillstånd för personer med anknytning till internationella organ (se prop. 1988/89:86 s. 60 och 151). Någon bestämmelse som motsvarar 4 kap. 19 § utlänningsförordningen och som avser personer med anknytning till internationella organ har emellertid inte meddelats i utlänningsförordningen.

Av 9 § andra stycket Regeringskansliets föreskrifter om handläggning av ärenden om visering och uppehållstillstånd för diplomater m.fl. framgår att Regeringskansliet beslutar om uppehållstillstånd för tjänstemän och deras familjemedlemmar som på grund av anknytning till internationell organisation omfattas av 4 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall. Uppehållstillstånd meddelas dock inte för personer som i egenskap av EES-medborgare eller familjemedlemmar till EES-medborgare har uppehållsrätt i Sverige utan krav på uppehållstillstånd.

4 Återkallelse av uppehållstillstånd

4.1 Återkallelse av uppehållstillstånd enligt utlänningslagen

Återkallelse av uppehållstillstånd regleras i 7 kap. utlänningslagen. Av 7 kap. 8 § andra stycket utlänningslagen framgår att uppehållstillstånd som har beviljats av Regeringskansliet får återkallas endast av Regeringskansliet.

Beträffande vissa typer av uppehållstillstånd, exempelvis för studier, finns bestämmelser som medger en möjlighet att återkalla uppehållstillstånd om förutsättningarna för att bevilja uppehållstillstånd inte längre är uppfyllda (se t.ex. 7 kap. 7 a–e §§ utlänningslagen). Någon sådan bestämmelse saknas emellertid beträffande de uppehållstillstånd som Regeringskansliet beviljar för personer med anknytning till utländska beskickningar, karriärkonsulat och internationella organ.

4.2 Problem som kan uppstå med anledning av Regeringskansliets begränsade möjligheter att återkalla uppehållstillstånd

Det saknas alltså en bestämmelse som anger att Regeringskansliet får återkalla ett uppehållstillstånd på den grunden att förutsättningarna för att bevilja uppehållstillståndet inte längre föreligger.

Det förekommer dock att personer med anknytning till bl.a. utländska beskickningar avslutar sin tjänstgöring i förtid och därmed innan uppehållstillståndets giltighetstid har löpt ut. En utländsk diplomat kan behöva lämna sin tjänst i Sverige exempelvis för att den sändande staten har beslutat att kalla hem personen eller för att personen ska stationeras någon annanstans.

Att någon lämnat sin tjänstgöring i förtid kan också bero på att Regeringskansliet har underrättat den sändande staten om att en medlem av den diplomatiska personalen vid en utländsk beskickning är persona non grata. I en sådan situation vore det önskvärt, bl.a. för att försvåra återinresa till Sverige, om Regeringskansliet hade möjlighet att återkalla uppehållstillståndet.

I situationen med en diplomat som lämnar i förtid kan det hända att ett medföljande barn önskar stanna kvar i Sverige för att studera även efter att den utländska diplomaten har lämnat Sverige. Barnet bör i en sådan situation inte ha ett uppehållstillstånd från Regeringskansliet utan ett uppehållstillstånd från Migrationsverket för studier.

Migrationsverket har i ett rättsligt ställningstagande den 21 januari 2020 (SR 01/2020) bl.a. behandlat frågan om hur en ansökan om uppehållstillstånd från en person som redan har ett uppehållstillstånd ska hanteras. Av ställningstagandet framgår att om en person som redan har ett uppehållstillstånd ansöker om uppehållstillstånd på nytt för samma eller överlappande tidsperiod, och det inte finns förutsättningar eller rättslig grund för att återkalla det gällande tillståndet, ska Migrationsverket avvisa den nya ansökan.

Mot bakgrund av det rättsliga ställningstagandet kan Migrationsverket alltså behöva avvisa en ansökan om uppehållstillstånd på grund av studier eller andra skäl med hänvisning till att en person har ett uppehållstillstånd utfärdat av Regeringskansliet. Även i denna situation kan därför Regeringskansliets begränsade möjligheter att återkalla uppehållstillstånd ge upphov till problem.

Sammantaget är det otillfredsställande att det i dessa fall saknas författningsstöd för att återkalla uppehållstillstånd för personer för vilka förutsättningarna för tillståndens beviljande inte längre föreligger. Grunden för att Regeringskansliet utfärdar uppehållstillstånd åt de personer som det nu är fråga om är att personerna har anknytning till en utländsk beskickning, ett karriärkonsulat eller ett internationellt organ i Sverige. När personerna inte längre har en sådan anknytning bör de heller inte ha uppehållstillstånd på den grunden.

5 Nya bestämmelser om uppehållstillstånd som meddelas av Regeringskansliet

5.1 Ett nytt bemyndigande i utlänningslagen

Förslag: Bemyndigandet i 2 kap. 10 § utlänningslagen ska justeras. Genom ändringen ska det förtydligas att regeringen har rätt att meddela föreskrifter om förutsättningar för att bevilja uppehållstillstånd för personer med anknytning till utländska beskickningar och karriärkonsulat. Bemyndigandet ska även omfatta personer med anknytning till internationella organ. Bemyndigandet ska också ge regeringen rätt att meddela föreskrifter om förutsättningar för att återkalla uppehållstillstånd för personer med anknytning till utländska beskickningar, karriärkonsulat och internationella organ.

Skälen för förslaget: Det är otillfredsställande att det i dag saknas en bestämmelse som anger att Regeringskansliet får återkalla uppehållstillstånd för personer med anknytning till utländska beskickningar, karriärkonsulat eller internationella organ när förutsättningarna för att bevilja uppehållstillståndet har upphört. Det finns även behov av bestämmelser som anger att uppehållstillstånd får beviljas för personer med anknytning till internationella organ. Med anledning av detta bör bemyndigandet i 2 kap. 10 § andra stycket utlänningslagen justeras.

Det befintliga bemyndigandet i 2 kap. 10 § andra stycket utlänningslagen omfattar att meddela föreskrifter om att

bestämmelserna om krav på pass, visering, uppehållstillstånd och arbetstillstånd gäller i viss utsträckning.

Bemyndigandet har tidigare ansetts ge möjlighet att utfärda bestämmelsen om att uppehållstillstånd får meddelas under den tid som en tjänsteman är anställd vid en främmande stats beskickning eller konsulat, dvs. den bestämmelse som numera finns i 4 kap. 19 § utlänningsförordningen (se SOU 2004:74 s. 239 och Wikrén och Sandesjö, Utlänningslagen, Juno, version 12, 1 maj 2020, kommentaren till 2 kap. 10 §).

Att bemyndigandet möjliggör att i förordning reglera förutsättningar för att bevilja uppehållstillstånd framgår dock inte uttryckligen av lagtexten. Det finns därför skäl att ändra bemyndigandet. Bemyndigandets nuvarande ordalydelse anger inte heller att det innefattar möjligheten att i förordning reglera förutsättningar för återkallande av uppehållstillstånd.

Vidare omfattar det befintliga bemyndigandet endast personer med anknytning till utländska beskickningar och karriärkonsulat. Övriga utlänningar som omfattas av lagen om immunitet och privilegier i vissa fall, inklusive personer med anknytning till internationella organ, omfattas inte av bemyndigandet.

Det finns därför skäl att införa ett justerat bemyndigande i utlänningslagen som ger regeringen rätt att meddela föreskrifter om förutsättningarna för att bevilja och återkalla uppehållstillstånd när det gäller de personer som avses i 2 kap. 10 §, både första och tredje styckena.

Utlänningslagens bestämmelser om beviljande och återkallande av uppehållstillstånd finns främst i 5 och 7 kap. De föreslagna ändringarna har ett nära samband med det nuvarande bemyndigandet i 2 kap. 10 § andra stycket utlänningslagen. Ändringarna bör därför placeras i 2 kap. 10 § utlänningslagen.

Det nuvarande bemyndigandet i 2 kap. 10 § andra stycket bör sammanföras med det nya bemyndigandet. Bestämmelsen bör skrivas i punktform i ett omarbetat tredje stycke. Samtidigt bör det hittillsvarande tredje stycket flyttas till andra stycket.

5.2 Ny bestämmelse i utlänningsförordningen om beviljande av uppehållstillstånd för personer med anknytning till internationella organ

Förslag: En ny bestämmelse ska införas i utlänningsförordningen om beviljande av uppehållstillstånd för personer med anknytning till internationella organ. Bestämmelsen ska ange att utlänningar och deras familjer får beviljas uppehållstillstånd under den tid som utlänningen är anställd eller utför uppdrag i Sverige vid ett av de internationella organ som omfattas av 1 eller 4 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall.

Skälen för förslaget: Som har redogjorts för i avsnitt 3.1 var avsikten när Regeringskansliet gavs möjlighet att utfärda uppehållstillstånd att denna möjlighet bl.a. skulle användas för personer med anknytning till internationella organ med verksamhet i Sverige. Denna avsikt har emellertid inte kommit till uttryck på ett tydligt sätt i någon bestämmelse i utlänningsförordningen.

Det finns därför skäl för att införa en bestämmelse som, på motsvarande sätt som gäller för personer med anknytning till utländska beskickningar och karriärkonsulat, på ett tydligt sätt anger att utlänningar med anknytning till internationella organ får beviljas uppehållstillstånd. Bestämmelsen kan införas med stöd bemyndigandet som föreslås i 2 kap. 10 § tredje stycket 2 utlänningslagen.

Bestämmelsen ska omfatta de internationella organ som omfattas av 4 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall och som har verksamhet i Sverige. Denna bestämmelse anger att de internationella organ och personer som har anknytning till sådana organ, som anges i bilagan till lagen, åtnjuter immunitet och privilegier i enlighet med vad som bestämts i stadga eller avtal som är i kraft i förhållande till Sverige. Exempel på internationella organ som anges i lagens bilaga är FN, FN:s fackorgan, Sekretariatet för Östersjöstaternas råd och Organisationen för det globala nätverket för vattenfrågor. Utlänningar med anknytning till de internationella organen i bilagan kan alltså beviljas uppehållstillstånd med stöd av den nya bestämmelsen.

Bestämmelsen hänvisar även till internationella organ som omfattas av 1 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall. Denna bestämmelse anger bl.a. att vad som föreskrivs om immunitet och privilegier i de bestämmelser som ska tillämpas i Sverige enligt lagen med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen ska gälla trots bestämmelser i andra författningar. I 1 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall regleras alltså den immunitet och de privilegier som EU:s institutioner och organ i Sverige har. Bland EU:s institutioner och organ med verksamhet i Sverige kan exempelvis Europeiska kommissionens representation och Europeiska investeringsbankens kontor nämnas. Dessa omfattas av 1 § men inte 4 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall. Även utlännningar med anknytning till dessa organ kan beviljas uppehållstillstånd med stöd av den nya bestämmelsen.

Som redogjorts för ovan beviljas inte uppehållstillstånd för personer som i egenskap av EES-medborgare eller familjemedlem till EES-medborgare har uppehållsrätt utan krav på uppehållstillstånd.

Bestämmelsen är avsedd att både omfatta anställda tjänstemän och personer som utför uppdrag vid ett internationellt organ utan att vara anställda.

Flera av de konventioner och avtal om status för personal vid internationella organ som Sverige har ingått har bestämmelser om att tjänstemän vid organen och deras familjemedlemmar ska vara undantagna från invandringsrestriktioner. För att vara förenlig med dessa konventioner och avtal ska den nya bestämmelsen inte uppställa några ytterligare villkor för beviljande av uppehållstillstånd utöver att utlännningen har en anställning eller utför ett uppdrag i Sverige för ett internationellt organ.

Bestämmelsen kan lämpligen införas som ett nytt andra stycke i 4 kap. 19 § utlänningsförordningen.

5.3 Ny bestämmelse i utlänningsförordningen om återkallelse av uppehållstillstånd när förutsättningarna för att bevilja uppehållstillstånd inte längre är uppfyllda

<p>Förslag: En ny bestämmelse ska införas i utlänningsförordningen som möjliggör för Regeringskansliet att återkalla ett</p>

uppehållstillstånd för personer med anknytning till utländska beskickningar, karriärkonsulat och internationella organ om förutsättningarna för att bevilja uppehållstillståndet inte längre är uppfyllda.

Skälen för förslaget: Som har redogjorts för i avsnitt 4 saknas en bestämmelse som anger att Regeringskansliet får återkalla ett uppehållstillstånd på den grunden att förutsättningarna för att bevilja uppehållstillståndet inte längre föreligger. Detta kan ge upphov till olika typer av problem i praktiken. Det finns därför ett behov av en ny bestämmelse i utlänningsförordningen. En sådan bestämmelse kan meddelas med stöd av det föreslagna bemyndigandet i 2 kap. 10 § tredje stycket 2 utlänningslagen.

Avsikten är att bestämmelsen ska kunna tillämpas när en person som tidigare haft anknytning till en utländsk beskickning, ett karriärkonsulat eller ett internationellt organ upphör att ha en sådan anknytning. Det kan exempelvis röra sig om situationen då den sändande staten har underrättat Regeringskansliet om att en person har avslutat sin tjänstgöring på beskickningen eller karriärkonsulatet. Det kan också röra sig om en situation då Regeringskansliet inte längre betraktar en person som beskicknings- eller konsulatsmedlem till följd av att personen har förklarats persona non grata eller icke önskvärd.

Även för tjänstemän vid internationella organ kan det finnas ett behov av att kunna återkalla ett uppehållstillstånd då det internationella organet underrättat Regeringskansliet om att personen i fråga har avslutat sin tjänstgöring.

När ett uppehållstillstånd återkallas för exempelvis en utländsk diplomat innebär den nya bestämmelsen också en möjlighet att återkalla uppehållstillstånd för hans eller hennes familjemedlemmar samt anställda eftersom dessa har fått uppehållstillstånd på grund av diplomatens tjänstgöring i Sverige.

Den nya bestämmelsen kan lämpligen föras in som ett nytt tredje stycke i 4 kap. 19 § utlänningsförordningen.

5.4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Ändringarna i utlänningslagen och utlänningsförordningen ska träda i kraft den 1 januari 2022.

Bedömning: Det behövs inte några övergångsbestämmelser.

Skälen för förslaget och bedömningen: De föreslagna författningsändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt. Ändringarna bedöms kunna träda i kraft den 1 januari 2022.

Det saknas behov av övergångsbestämmelser.

6 Konsekvenser

Förslagen i promemorian innebär en ny möjlighet för Regeringskansliet att fatta beslut om återkallelse av uppehållstillstånd. Förslagen bedöms inte ha någon budgetpåverkan för Regeringskansliet.

De föreslagna ändringarna bedöms inte heller leda till ökade kostnader för domstolarna mot bakgrund av att Regeringskansliets beslut i frågor om uppehållstillstånd inte får överklagas (se 14 kap. 1 § utlänningslagen).

För den som har fått ett uppehållstillstånd av Regeringskansliet innebär förslagen att uppehållstillståndet kan återkallas när förutsättningarna för att bevilja uppehållstillståndet inte längre är uppfyllda. Detta skapar en tydlighet kring grunden för personens vistelse i Sverige. Förslagen kan också underlätta för en person som har ett uppehållstillstånd av Regeringskansliet men som vill ansöka om uppehållstillstånd på annan grund av Migrationsverket.

Förslagen bedöms inte ha några konsekvenser för det kommunala självstyret, för offentlig service i olika delar av landet, för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen.

Förslagen i promemorian bedöms vara förenliga med EU-rätten.

7 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

2 kap.

10 § Bestämmelserna om krav på pass, visering, uppehållstillstånd och arbetstillstånd tillämpas inte för

1. diplomatiska tjänstemän och avlönade konsulära tjänstemän som är anställda i Sverige av främmande stater samt deras familjer och deras anställda, och

2. främmande staters kurirer.

I fråga om andra utlännningar som är berättigade till förmåner enligt lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall ska de inskränkningar iakttas som följer av den lagen.

Regeringen får meddela föreskrifter om

1. att bestämmelserna om krav på pass, visering, uppehållstillstånd och arbetstillstånd gäller i viss utsträckning för de personer som anges i första stycket, och

2. förutsättningar för att bevilja och återkalla uppehållstillstånd för sådana utlännningar som avses i första och andra styckena.

Paragrafen innehåller bestämmelser om personer med anknytning till utländska beskickningar, karriärkonsulat och internationella organ. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Paragrafens *andra stycke* ändras på så sätt att den bestämmelse som hittills har funnits i tredje stycket flyttas till andra stycket.

Paragrafens *tredje stycke* ändras på så sätt att det bemyndigande som hittills har funnits i andra stycket flyttas till tredje stycket 1.

I *tredje stycket 2* införs ett nytt bemyndigande som anger att regeringen får meddela föreskrifter om förutsättningar för att bevilja

och återkalla uppehållstillstånd för sådana utlänningar som avses i första och andra styckena.

Enligt denna bestämmelse får regeringen närmare reglera vad som ska krävas för att bevilja respektive återkalla uppehållstillstånd för personkretsen i dels första stycket, dels andra stycket. Bemyndigandet skiljer sig från bemyndigandet i tredje stycket 1 som innebär att regeringen får bestämma att en viss del av utlänningslagen är tillämplig även på personer med anknytning till utländska beskickningar och karriärkonsulat. Enligt bemyndigandet i punkt 1 kan regeringen t.ex. föreskriva att kravet på passinnehav i 2 kap. utlänningslagen även gäller för personer med anknytning till utländska beskickningar och karriärkonsulat (se 2 kap. 20 § utlänningsförordningen). Bemyndigandet i tredje stycket 1 har även använts för att meddela bestämmelsen om att personer med anknytning till utländska beskickningar och karriärkonsulat får beviljas uppehållstillstånd (se 4 kap. 19 § utlänningsförordningen). Att regeringen kan reglera förutsättningar för beviljande av uppehållstillstånd framgår nu uttryckligen av tredje stycket 2. Bestämmelser om förutsättningar för beviljande av uppehållstillstånd för personkretsen i första stycket kommer framöver alltså att kunna meddelas med stöd av tredje stycket 2. Med stöd av denna bestämmelse kan även föreskrifter om förutsättningar för återkallande av uppehållstillstånd meddelas.

Personkretsen som avses i tredje stycket 2 är dels utlänningar som avses i första stycket. Detta innefattar diplomatiska tjänstemän och avlönade konsulära tjänstemän som är anställda i Sverige av främmande stater samt deras familjer och deras anställda. Dessutom omfattas främmande staters kurirer.

Bestämmelsen i tredje stycket 2 hänvisar också till de utlänningar som avses i andra stycket. Denna personkrets omfattar andra utlänningar som är berättigade till förmåner enligt lagen om immunitet och privilegier i vissa fall. För att höra till denna personkrets ska det röra sig om andra utlänningar än de som avses i första stycket. Utlänningen ska också vara berättigad till förmåner enligt lagen om immunitet och privilegier i vissa fall. Utlänningar som avses i första stycket är berättigade till förmåner enligt 2–3 §§ lagen om immunitet och privilegier i vissa fall som inkorporerar Wienkonventionerna om diplomatiska respektive konsulära förbindelser. Personkretsen i andra stycket omfattar personer som

är berättigade till förmåner enligt andra bestämmelser i lagen om immunitet och privilegier i vissa fall. Enligt 4 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall har personer med anknytning till de internationella organ som anges i lagens bilaga immunitet och privilegier enligt ett antal avtal och konventioner. I lagens bilaga anges bl.a. personer med tjänst eller uppdrag hos FN. Personer med tjänst eller uppdrag hos FN är därför exempel på personer som omfattas i hänvisningen till andra stycket. Av 1 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall framgår vidare att vad som föreskrivs om immunitet och privilegier i de bestämmelser som ska tillämpas i Sverige enligt lagen med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen ska gälla trots bestämmelser i andra författningar. I 1 § lagen om immunitet och privilegier i vissa fall regleras alltså den immunitet och de privilegier som tjänstemän vid EU:s institutioner och organ har enligt EU-rätten. Även tjänstemän vid EU:s institutioner och organ med immunitet och privilegier enligt EU-rätten är därför exempel på personer som omfattas i hänvisningen till andra stycket.